

6.5.2026

EOAK/8394/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Susanna Lindroos-Hovinheimo

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Jyri Vesanto

ASIOIDEN KÄSITTELYAIKA VALTIOKONTTORISSA JA KÄSITTELYAIKA- ARVION SAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Valtiokonttorin menettelyä käsittelyaika-arvion esittämisessä. Kantelijan mukaan Valtiokonttori ei ole useista pyynnöistä huolimatta esittänyt käsittelyaika-arviota edes summittaisella vuotta ja vuodenaikaa koskevalla tasolla. Kantelija pyysi tutkimaan Valtiokonttorin menettelyn tältä osin sekä yleisesti asioiden käsittelyajan osalta.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Valtiokonttorin selvitys ja lausunto.

2.1 Valtiokonttorin selvitys

Valtiokonttorin selvityksen mukaan Valtiokonttori on kantelijalle 17.12.2025 lähettämässään viestissä todennut, että koska kantelijan hakemus on suhteellisen uusi, Valtiokonttori ei voi antaa sille tarkkaa ratkaisupäivää. Lisäksi Valtiokonttori on kantelijalle 18.12.2025 lähettämässään toisessa vastausviestissä todennut, että hakemusten käsittelyaika vaihtelee voimakkaasti riippuen tapauksen olosuhteista ja että hakemukset pyritään siirtämään ratkaistaviksi heti, kun niihin on saatu riittävänä pidettävä selvitys. Viestissä kerrotaan lisäksi, että hakemuksista 80 prosenttia käsitellään 1 vuoden 10 kuukauden kuluessa ja että kaikkien hakemusten keskimääräinen käsittelyaika on yhdeksän kuukautta. Asiat käsitellään lähtökohtaisesti saapumisjärjestyksessä.

2.2 Valtiokonttorin lausunto

Valtiokonttorin lausunnon mukaan Valtiokonttori on vastannut hakijan käsittelyaikatiedusteluihin kuvaamalla eri tavoin tällä hetkellä odotettavissa olevaa käsittelyaikaa. Vastauksissa on viitattu siihen, mikä on odotettavissa oleva enimmäiskäsittelyaika, ja toisaalta siihen, mikä on keskimääräinen käsittelyaika kaikissa ryhmän vahinkoasioissa. Vastauksissa on kerrottu, että yksittäisen hakemuksen käsittelyaika riippuu tapauksen olosuhteista ja siitä, milloin kaikki asian ratkaisemista varten tarvittava selvitys saadaan.

Valtiokonttori katsoo, että hakijan käsittelyaikatiedusteluun on vastattu riittävällä tarkkuudella ottaen huomioon, että hakemus on saapunut 21.10.2025. Yksittäisen asian käsittelyaika tarkentuu usein käsittelyn edetessä. Kyseessä olevassa hakemusasiassa on annettu pääasiaa koskeva ratkaisu 5.2.2026, koska samassa asiassa on nostettu kanne.

Valtiokonttori on pyrkinyt kehittämään toimintaansa ja tilastointiaan siten, että jatkossa käsittelyaika-arvio saadaan annettua entistä tarkemmin. Koska korvausasioiden sisältö ja laajuus vaihtelevat tapauskohtaisesti huomattavissa määrin, saattavat käsittelyajat yksittäisissä asioissa poiketa huomattavasti keskimääräisestä käsittelyajasta.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Pykälän 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 23 §:ssä säädetään käsittelyn viivytyksettömyydestä. Säännöksen 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolaista annetun hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) hallintolain 23 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Käsittelyn vaatima aika voi perustelujen mukaan vaihdella tapauskohtaisesti huomattavasti. Käsittelyaika-arvion paikkansapitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästy miseen.

Edelleen hallituksen esityksessä hallintolain 23 §:n osalta todetaan, että säännöksessä ei tarkemmin määriteltäisi sitä, millä tavoin käsittelyaika-arvio olisi esitettävä asianosaiselle. Arvio voitaisiin esittää joko suullisesti tai kirjallisesti. Menettelyn yksinkertaistamiseksi viranomaisen voisi myös yleisesti määritellä käsittelemiensä asioiden keskimääräiset käsittelyajat. Tällaiset käsittelyaikoja koskevat yleisarviot voitaisiin esittää esimerkiksi viranomaisen sähköisillä verkkosivuilla. Samassa yhteydessä olisi mahdollista havainnollistaa päätöksentekomenettelyä selostamalla, mitä eri vaiheita asian käsittelyyn kuuluu.

3.2 Asian arviointi

3.2.1 Käsittelyaika-arvion esittäminen

Hallintolain 23 §:n 2 momentin säännös edellyttää, että viranomaisen esittää asianosaiselle tämän pyynnöstä arvion päätöksen antamisajankohdasta (ks. myös apulaisoikeuskanslerin ratkaisut OKV/138/1/2016 ja OKV/631/10/2021 sekä apulaisoikeuskanslerin sijaisen ratkaisu OKV/1136/1/2018). Käsittelyaika-arvion tulee olla nimenomaan kyseessä olevassa asiassa annettavaa päätöstä koskeva arvio, eikä ainoastaan asioiden keskimääräistä käsittelyaikaa tai kyseisen asiaryhmän enimmäiskäsittelyaikaa koskeva tieto.

Arvio päätöksen antamisajankohdasta sisältää arvion siitä, kauanko asian käsittelyyn todennäköisesti kuluu aikaa. Jos viranomaisen käsittelee runsaasti samantyyppisiä asioita, yleisarvio keskimääräisestä käsittelyajasta voidaan esittää myös viranomaisen verkkosivuilla tai esitteessä.

Hallintolaki ja sen esityöt jättävät viranomaiselle harkintavaltaa siinä, miten tarkan käsittelyaika-arvion se asianosaiselle antaa. Se, että viranomaisen ilmoittaa asioiden keskimääräisiä käsittelyaikoja esimerkiksi verkkosivuillaan, ei kuitenkaan sulje pois viranomaisen velvollisuutta vastata nimenomaiseen tiedusteluun ja antaa pyydettyä arvio päätöksen antamisen ajankohdasta.

Valtiokonttori ei ole tässä tapauksessa esittänyt kantelijalle tämän pyynnöstä arviota hänen asiaansa koskevan päätöksen antamisajankohdasta. Pidän kuitenkin ymmärrettävänä sitä, ettei tarkkaa arviota päätöksen antamisajankohdasta ole vielä käsittelyn tuolloisessa vaiheessa pystytty kantelijalle esittämään. Arvion paikkansapitävyydeltä ei voidakaan edellyttää ehdotonta luotettavuutta, kuten hallintolain 23 §:ää koskevissa perusteluissa todetaan. Viranomaisen parhaan käsityksen mukainen suuntaa antava arvio asiassa annettavan päätöksen antamisajankohdasta on asianosaisen pyynnöstä käsitykseni mukaan kuitenkin esitettävä. Jos arviosta joudutaan myöhemmin joustamaan, viranomaisen voi lain esitöissä todetun mukaisesti esittää asianosaiselle tämän pyynnöstä uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta.

Katson, että Valtiokonttorin menettely ei ollut edellä kerrotuilta osin hallintolain 23 §:n 2 momentissa säädetyn mukaista.

Pidän toisaalta myönteisenä sitä, että Valtiokonttori on ilmoittanut pyrkivänsä kehittämään toimintaansa ja tilastointiaan niin, että se pystyisi jatkossa esittämään tarkempia käsittelyaika-arvioita.

3.2.2 Asioiden käsittelyaika

Saadun selvityksen mukaan Valtiokonttoriin saapuneista hakemuksista 80 prosenttia käsitellään vuoden ja kymmenen kuukauden kuluessa. Vuoden ja kymmenen kuukauden käsittelyaikaa voidaan pitää jo varsin pitkänä. Asian käsittelyn vaatima aika voi kuitenkin asian laadusta, laajuudesta ja tapaukseen liittyvistä muista yksilöllisistä olosuhteista johtuen selvityksen perusteella saamani käsityksen mukaan vaihdella tapauskohtaisesti huomattavasti. Valtiokonttori onkin toisaalta myös ilmoittanut, että hakemusten keskimääräinen käsittelyaika on yhdeksän kuukautta.

Kantelijan hakemus on käsitykseni mukaan myös käsitelty ilman aiheetonta viivytystä, kun asiassa on annettu pääasiaa koskeva ratkaisu noin 3,5 kuukaudessa.

Edellä todetut seikat huomioon ottaen katson, että asiassa ei ole tältä osin ilmennyt aihetta toimenpiteisiin.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2.1 esittämäni käsityksen Valtiokonttorin tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Valtiokonttorille.